

รายงานผลการดำเนินงาน
เรื่อง
ส่งเสริมการปลูกถั่วหรั่ง (ถั่วป็นหยี) เพื่อเพิ่มรายได้
ในอำเภอตะโหนด จังหวัดพัทลุง

โดย นายวินัย ขวัญแก้ว
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
สำนักงานเกษตรอำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา

รายงานผลการดำเนินงาน
เป็นเอกสารประกอบการประเมินบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ 4607
กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช
กรมส่งเสริมการเกษตร
ปี 2553

คำนำ

การนำเสนอผลงาน เรื่อง ส่งเสริมการปลูกถั่วหรั่ง (ถั่วป็นหีย) เพื่อเพิ่มรายได้ ในอำเภอตะโหนด จังหวัดพัทลุง นี้ เป็นการนำเสนอผลงานจากการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร ของ นายวินัย ขวัณแก้ว ตำแหน่ง เกษตรอำเภอตะโหนด สำนักงานเกษตรอำเภอตะโหนด จังหวัดพัทลุง ซึ่งได้ส่งเสริมการปลูกถั่วหรั่งในพื้นที่ บนพื้นฐานการศึกษาข้อมูล เรื่องถั่วหรั่งและข้อมูลสภาพ การเกษตรของอำเภอตะโหนด และประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ศูนย์บริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ ดำเนินการ จนประสบความสำเร็จ

การจัดทำเอกสารเล่มนี้ ได้นำเสนอ ความรู้ทางวิชาการหรือแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินงาน สาระและขั้นตอนการดำเนินงาน ความยุ่งยากในการดำเนินงาน ระยะเวลาการดำเนินงาน ผลสำเร็จของงาน การนำไปใช้ประโยชน์ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการนี้ ขอขอบคุณ ผู้สนับสนุนการจัดทำข้อเสนอแนวคิดนี้ และหวังว่าเอกสารเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ เพื่อนำไปปรับใช้เพื่อการส่งเสริมการเกษตรได้

วินัย ขวัณแก้ว

มิถุนายน 2553

สารบัญ

	หน้า
ความรู้ทางวิชาการหรือแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินงาน	1
สาระและขั้นตอนการดำเนินงาน	9
ความยุ่งยากในการดำเนินงาน	12
ระยะเวลาการดำเนินงาน	12
ผลสำเร็จของงาน	13
การนำไปใช้ประโยชน์	13
ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ	14
ผู้ร่วมดำเนินการ	14
ส่วนของงานที่ผู้เสนอเป็นผู้ปฏิบัติ	15
เอกสารอ้างอิง	16

ชื่อผลงาน ส่งเสริมการปลูกถั่วหรั่ง (ถั่วป็นหยี) เพื่อเพิ่มรายได้ในอำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง

ความรู้ทางวิชาการหรือแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินการ

การส่งเสริมการปลูกถั่วหรั่ง (ถั่วป็นหยี) เพื่อเพิ่มรายได้ ในอำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง เป็นการดำเนินการโดยมีความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับการผลิตถั่วหรั่ง สถิติข้อมูลการเกษตรของ อำเภอตะโหมด แล้วนำมาประเมินเป็นแนวคิดในการส่งเสริมและพัฒนา ดังนี้

กรมวิชาการเกษตร (2553) ระบุว่า ถั่วหรั่ง ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Voandzeia subterranea*, *Vigna subterranean* ชื่อสามัญ : Bambarra G roundnut

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ถั่วหรั่งเป็นพืชตระกูลถั่วล้มลุก มีระบบรากแก้ว ประกอบด้วยลำต้น 2 ชนิด คือ แบบตั้งตรง และเลื้อยขนานไปกับพื้นดินบนข้อของลำต้นเลื้อยเป็นที่เกิดของใบ รากวิสามัญ รวมทั้งดอก และฝักถั่วหรั่ง ใบเป็นใบประกอบ ดอกเกิดตามมุมโคน ก้านใบสีเหลือง ฝักและเมล็ดเกิดบริเวณที่เคยเป็นที่อยู่ของดอก มีรูปร่างกลมรีเล็กน้อย เปลือกผลชั้นนอกเชื่อมติดกับชั้นกลาง ส่วนเปลือกชั้นในแยกออกต่างหาก เมล็ดภายในมีหลายสี ขึ้นอยู่กับพันธุ์ เช่น ครีมน้ำตาล แดง ม่วง ดำ หรือ แดงลาย ขนาดเมล็ด 1.0 x 0.8 ซม. ความหนาและเหนียวของเปลือกหุ้มเมล็ด (seed coat) ขึ้นอยู่กับพันธุ์เช่นกัน

แหล่งปลูกที่เหมาะสม

สามารถปลูกได้ในพื้นที่หลายจังหวัดของภาคใต้ เช่น สงขลา นราธิวาส ยะลา กระบี่ ตรัง พัทลุง ปัตตานี สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สภาพพื้นที่ ความสูงเหนือระดับน้ำทะเลเล็กน้อยถึงความสูง 1,520 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล ลักษณะดินดอนที่มีการระบายน้ำและระบายอากาศในดินดี ในพื้นที่ดอน เช่น ดินทราย ทรายร่วน ดินร่วนปนทราย ถั่วหรั่งเป็นพืชทนดินกรด ไม่ทนดินด่างและดินเค็มในระดับ pH 5.0- 6.5 เป็นระดับที่เหมาะสม สามารถปลูกได้ในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ไม่มีเชื้อโรคสะสมในดินสภาพภูมิอากาศ เป็นพืชที่ต้องการอุณหภูมิสูง โดยอุณหภูมิเฉลี่ย กลางวัน-กลางคืน ประมาณ 20-28 องศาเซลเซียส ควรมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 600-750 มิลลิเมตร และจะให้ผลผลิตสูงขึ้นถ้ามีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 900-1,200 มิลลิเมตร แหล่งน้ำ ถั่วหรั่งต้องการน้ำในช่วงระยะเริ่มปลูกจนถึงระยะออกดอก หากมีปริมาณฝนตกอย่างสม่ำเสมอในช่วงดังกล่าวจะทำให้มีการเจริญเติบโตดี และให้ผลผลิตสูงขึ้นมาก การปลูกส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝนที่ตกตามฤดูกาล จึงไม่จำเป็นต้องมีแหล่งน้ำ เพราะถั่วหรั่งสามารถปรับตัวทนต่อสภาพแห้งแล้งได้ดี แต่ถ้าหากมีแหล่งน้ำก็สามารถผลิตถั่วหรั่งนอกฤดูได้

พันธุ์

ถั่วหรั่งเป็นพืชผสมตัวเอง และมีการผสมเกสรก่อนการบานของดอก หลังการผสมเกสรแล้ว จะใช้เวลา 60-70 วัน พัฒนาไปเป็นฝักและ เมล็ดที่สมบูรณ์ พันธุ์ที่นิยมปลูกมี 2 พันธุ์

พันธุ์สงขลา 1 อายุเก็บเกี่ยวต้น 110 - 120 วันระยะดอกเริ่มบานเมื่ออายุประมาณ 38 วันการติดฝักแน่นเป็นกระจุก เนื่องจากทรงต้นค่อนข้างเป็นกระจุก ให้ผลผลิตฝักสดเฉลี่ย 462 กก./ไร่ และผลผลิตฝักแห้งเฉลี่ย 161 กก./ไร่ ขนาดเมล็ดโต ใน 100 เมล็ดมีน้ำหนัก 48.3 กรัม เมล็ดภายในสีแดง เป็นที่นิยมของผู้บริโภค ค่อนข้างมีความทนทานต่อโรคใบไหม้ ขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่

พันธุ์พื้นเมือง อายุเก็บเกี่ยวยาวกว่า 150 - 180 วัน ระยะดอกแรกเริ่มบาน เมื่ออายุประมาณ 52 วัน ติดฝักโปร่ง เนื่องจากข้อห่างและทรงต้นแผ่กว้าง ให้ผลผลิตฝักสดเฉลี่ย 401 กก./ไร่ และผลผลิตฝักแห้งเฉลี่ย 121 กก./ไร่ ขนาดเมล็ดเล็ก ใน 100 เมล็ดมีน้ำหนัก 36.9 กรัม เมล็ดภายในสีเหลืองครีม ค่อนข้างอ่อนแอต่อโรคใบไหม้

การเลือกพันธุ์

1. ให้ผลผลิตมีคุณภาพมาตรฐานตรงตามความต้องการตลาด
2. มีการเจริญเติบโตดีเหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศ
3. ทนทานต่อโรคและแมลง

การวางแผนการผลิต

ถั่วหรั่งเป็นพืชล้มลุกที่มีอายุค่อนข้างยาว วางแผนการผลิตขึ้นอยู่กับชนิดพันธุ์ พันธุ์พื้นเมือง (150-180 วัน) และพันธุ์สงขลา 1 (110-120 วัน) ถ้าอาศัยน้ำฝนอย่างเดียวสามารถปลูกได้ปีละ 1 ครั้ง เริ่มฤดูการ ปลูกในเดือนพฤษภาคม จนถึงเดือนสิงหาคม ซึ่งจะไปเก็บเกี่ยวผลผลิตในเดือนสิงหาคมจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ผลผลิตที่ได้ในช่วงเดือนสิงหาคมและกันยายน จะได้ราคาค่อนข้างสูง(18 -22 บาทต่อกิโลกรัม) เพราะมีความต้องการสูงขณะผลผลิตยังมีออกมาน้อย หลังจากนั้น ผลผลิตจะเริ่มทยอยออกสู่ตลาดมากขึ้นทำให้ราคาเริ่มลดลง จนถึงต่ำสุด 8 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งปกติราคาโดยเฉลี่ย 10-12 บาท ต่อ กิโลกรัม โดยทั่วไปถั่วหรั่งพันธุ์สงขลา 1 มีราคาสูงกว่าพันธุ์พื้นเมือง กิโลกรัมละ 1-2 บาท ที่ตลาดหัวอิฐเป็นแหล่งตลาดใหญ่ พ่อค้ารวบรวมผลผลิตจะรับซื้อถั่วหรั่งจากพ่อค้ารายย่อยในท้องถิ่นจังหวัด ไกล่เคียงร้อยละ 95 ที่เหลือร้อยละ 5 รวบรวมจากแหล่งอื่น

การกำหนดราคาผลผลิต

พ่อค้ารวบรวมที่ตลาดหัวอิฐเป็นผู้กำหนด โดยพิจารณาจากปริมาณผลผลิตที่มีอยู่ในตลาด และปริมาณความต้องการของตลาดเป็นเกณฑ์ นอกนั้น พิจารณาจากคุณภาพของสินค้า (ความแก่ ความชื้น ดินที่ติดมากับเมล็ด) ผลผลิตถ้าจำหน่ายไม่หมดในวันเดียวจะเก็บไว้ได้นาน 3-4 วัน แต่ราคา

จำหน่ายก็จะลดลงด้วย

1. พ่อค้ารายย่อย จะรับซื้อถั่วหรั่งจากเกษตรกรในราคาเฉลี่ย 10 บาทต่อกิโลกรัม และจำหน่าย 12 บาทต่อกิโลกรัม (ขายปลีก) และ 11.50 บาท (ขายส่ง)

2. พ่อค้าขายปลีก จะนำถั่วหรั่งไปต้มสุก และจำหน่ายให้กับผู้บริโภคโดยตรง ราคากระป๋องละ 10 บาท หรือ 40 บาทต่อกิโลกรัม

การปลูก

1. การเลือกปลูก ฤดูปลูกที่เหมาะสม คือ ต้นฤดูฝน ประมาณเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม หากเลยช่วงนี้ไปฝนตกหนัก ถั่วหรั่งจะออกดอกและติดฝักน้อยลง การปลูกนอกฤดูฝนจะเหมาะกับพื้นที่ที่สามารถให้น้ำได้ ช่วงการปลูก นอกฤดูฝนจะให้ผลดีกว่าเพราะจะมีการระบาดของโรคน้อยกว่าการปลูกในฤดูฝน

2. การเตรียมดิน พื้นที่ร่วนซุยอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องมีการไถเตรียมดิน เมื่อเอาวัชพืชและเศษวัสดุออกจากแปลงแล้ว สามารถใช้จอบสับ เป็นหลุมแล้วหยอดเมล็ดปลูกได้ทันที พื้นที่ที่มีวัชพืชมากหรือดินมีความแน่นทึบมาก ควรไถเพื่อกำจัดวัชพืชและปรับสภาพดินให้ร่วนซุยก่อน เพื่อให้เหมาะกับการงอกของเมล็ด แล้วตามด้วยการพรวน หรือไถ 2 ครั้ง หรือไถครั้งเดียว แล้วใช้จอบแต่งเกลี่ยแปลง แล้วแต่ความเหมาะสมในการปฏิบัติ

3. วิธีการปลูกและระยะปลูก ในพื้นที่ 1 ไร่ จะใช้เมล็ดพันธุ์ ที่กะเทาะเปลือกแล้ว 4-5 กิโลกรัม หรือเมล็ดทั้งเปลือก 7 กิโลกรัม ระยะปลูกที่เหมาะสมคือ 60 x 60 ซม. จำนวน 2 ต้นต่อหลุม ปลูกโดยใช้เสียมเปิดหลุมหรือไม้กระทุ้ง เป็นหลุมแล้วหยอดเมล็ด 2-3 เมล็ดสลับกันแล้วปิดหลุม ถ้ามีความชื้นเพียงพอเมล็ดถั่วหรั่งจะงอก ภายใน 8-10 วัน

4. การดูแลรักษา การใส่ปุ๋ย หลังจากงอก 21 วัน นิยมสารควบคุมการงอกของเมล็ดวัชพืช อะลาคลอร์ หรือเมทาแลคลอร์ อัตรา 160-320 กรัม สารออกฤทธิ์ต่อไร่ แล้วใส่ ปุ๋ยเคมีสูตร 12-24-12 หรือ 15-15-15 กิโลกรัมต่อไร่ ขึ้นอยู่กับ ความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยหว่านแถวแล้วพูนโคนกลบปุ๋ยเข้าหา ต้นถั่วหรั่งทั้งสองข้างเป็นแถวยาว ในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินสูงอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องใส่ปุ๋ย แต่ควรพูน โคน เพราะช่วยให้มีการติดฝักมากขึ้นและสะดวกเมื่อเก็บเกี่ยว

แมลงและการป้องกันกำจัด

1. เพลี้ยอ่อน พบอยู่เสมอในแปลงปลูกถั่วหรั่ง เข้าทำลายพืชโดยดูดกิน น้ำเลี้ยงจากต้นพืช บริเวณโคนใบ ก้านใบ และลำต้น ทำให้ต้นพืชชะงักการเจริญเติบโต โดยเฉพาะในต้นเล็กๆ จะมีความรุนแรงกว่าต้นโต นอกจากนี้แมลงชนิดนี้ ยังเป็นพาหะนำเชื้อไวรัสให้ติดกับต้นถั่วหรั่งให้ชนิดพันธุ์ด้วยสารสกัดสะเดา หรือสารสกัดน้ำมันธรรมชาติ เพื่อควบคุมแมลงไม่ให้แพร่กระจายออกไป อาจเป็นเหตุทำให้เกิดการระบาดของโรคไวรัสได้

2. หนุ พบมากในแปลงปลูกที่มีวัชพืชนาแน่น ซึ่งหนุจะบุกดินกินฝักตั้งแต่ ระยะฝักอ่อน จนถึงระยะเก็บเกี่ยว ควรป้องกันกำจัดวัชพืชรอบแปลงปลูกและพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อไม่ให้เป็นที่อาศัยของหนุ หรือใช้กรงคักหรือกับดักร่วมกับการใช้เหยื่อพิษ เช่น ชิงค์ฟอสไฟด์ (80 % ชนิดผง)

3. วัชพืช

1) วัชพืชใบแคบอย่างเดียว ใช้สาร fluazifop-butyl (ชื่อการค้า : วันไซค์) อัตรา 36 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ ควรฉีดเมื่อวัชพืชมีขนาดเล็ก แต่ระยะพืชที่โตทนต่อสารชนิดนี้

2) วัชพืชใบแคบและกว้างปนกัน ใช้สาร haloxyfop-methyl (ชื่อการค้า : กาแล็น) อัตรา 30 กรัมสารออกฤทธิ์ต่อไร่ ในดินทรายที่มีวัชพืชรบกวนน้อย ควรใช้แรงงานคนกำจัด

4. โรคใบไหม้ เป็นเชื้อราเกิดจากเชื้อ *Rhizoctonia solani* เป็นเชื้อที่อาศัยอยู่ในดิน เมื่อระบาด จะทำให้เกิดความเสียหายรุนแรงมากแก่ต้นถั่วหรั่ง ส่วนใหญ่พบว่า การระบาดของโรคเริ่มในระยะ ออกดอกเป็นต้นไป จะรุนแรงมากยิ่งขึ้นในระยะ ฝักเริ่มแก่ อาจทำความเสียหายมากถึง 90-100% จึงไม่ควรปลูกถั่วหรั่งซ้ำ ในพื้นที่ที่เคยมีการระบาดรุนแรงมาก่อนเพราะ เชื้อชนิดนี้อาศัยอยู่ในดิน ตลอดเวลา ถ้าปลูกซ้ำหลายๆ ครั้งในพื้นที่เดิม ทำให้เกิดการสะสมโรค จึงมีการระบาดรุนแรงเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ สารเคมีบางชนิดอาจช่วยลดความรุนแรงของโรคได้ในบางครั้ง เช่น prodione(ชื่อการค้า : รอฟรล) โดยฉีดพ่นทุก 10 ถึง 14 วัน แต่เชื้อโรคอาจ คือสารภายหลัง อย่างไรก็ตามธาตุอาหารในดินก็มีนัยสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการเกิดโรคในระยะออกดอกของถั่วหรั่งเพราะเป็นระยะที่พืชต้องการ ธาตุอาหารมากที่สุดระยะหนึ่งจึงทำให้พืชเกิดความอ่อนแอต่อการเข้าทำลาย ของเชื้อโรค

5. โรคใบจุด เป็นเชื้อราเกิดจากเชื้อ *Corynespora cassicola* , *Cercospora canesuens*, *Colletotrichum truncatum* และ *C. gloeosporoides* มีความรุนแรงน้อยกว่าโรคใบไหม้

6. โรคจากเชื้อไวรัส เกิดจากเชื้อไวรัส By MV PWV PMV SMV และ CMV เข้าทำลายทำให้เกิดอาการต้นเตี้ยแคระเป็นกระจุกติดดิน ก้านใบและลำต้นสั้น ใบหงิกงอขรุขระ หยิบย่นเป็นคลื่น ใบด่างประ เนื้อใบปุ่มบิดเบี้ยว ต้นที่ถูกทำลายตั้งแต่เล็กจะไม่สามารถให้ผลผลิตได้เลย เชื้อไวรัสพวกนี้มีพืชอาศัยหลายชนิด เช่น ถั่วเหลือง งา ถั่วลิสง พริก สาบแร้งสาบกา ฝักแครด หญ้าไม้กวาด สาบเสือทอง จึงมีความ จำเป็นอย่างยิ่งในการกำจัดวัชพืชนานี้ในบริเวณใกล้เคียงเสียหาย เพื่อทำลายแหล่งอาศัยของโรค ควรคู่ไปกับการควบคุมแมลงพาหะ เช่น เพลี้ยอ่อน และแมลงหวี่ขาว ไม่ให้เกิดระบาด

7. ไส้เดือนฝอย *Meloidogyne javanica* เป็นไส้เดือนฝอยที่มีพืชอาหารกว้างมากที่สุดชนิดหนึ่ง เข้าทำลายพืชทำให้เกิดการปุ่มปมที่ผิวฝักและเกิดรากปม วิธีการป้องกันไม่ให้เกิดการระบาด ควรปลูกพืชหมุนเวียนโดยมีดาวเรือง สลับรวมอยู่ในระบบการปลูกพืชด้วย และจากผลการทดลอง พบว่าการปล่อยดินทิ้งไว้ระยะหนึ่งอาจช่วยลดปริมาณไข่และตัวอ่อนของไส้เดือนฝอยลงบ้าง หลังจากนั้นจึงให้น้ำตามปกติ แล้วตามด้วยสารเคมี เช่น คาร์โบฟูราน ทำให้การควบคุมได้ผลดีขึ้นมาก

การเก็บเกี่ยว

ระยะเก็บเกี่ยวถั่วหรั่ง ที่เหมาะสม

1. พิจารณาได้จากอายุเก็บเกี่ยวของทั้ง 2 พันธุ์ ร่วมกับการสุ่มถอนขึ้นมาดู
2. พันธุ์สงขลา 1 ระยะเก็บเกี่ยว 110-120 วันหลังปลูก
3. พันธุ์พื้นเมือง ระยะเก็บเกี่ยว 140-180 วัน
4. การผลิตเพื่อใช้เป็นเมล็ดพันธุ์ ควรปล่อยให้เมล็ดแก่จัดเพิ่มขึ้นอีก 10-15 วัน
5. หากถั่วหรั่งแสดงอาการทรุดโทรมเนื่องจากเป็นโรคทางใบ ก็สามารถ ใช้เป็นตัวกำหนดในการเก็บเกี่ยวได้

วิธีการเก็บเกี่ยว

ใช้มือถอนต้นขึ้นมา ถ้าเป็นดินค่อนข้างเหนียวการถอนฝักจะขาดติดอยู่ในดิน มากกว่าในดินร่วนซุย จึงเปลืองแรงงานและเวลามาก ฝักที่ติดอยู่ในดิน สามารถขุดดินที่มีฝักขาดติดอยู่มาอุ่นในตะแกรง หรือภาชนะที่มีรูเล็ก กว่าถั่วหรั่งเล็กน้อย เขย่าให้ดินร่วงออกไปก็จะได้ถั่วหรั่งทั้งหมด การปลิดฝักที่ติดอยู่กับต้นที่ถอนขึ้นมาแล้ว โดยใช้มือลูบเบาๆ ฝักถั่วหรั่งก็จะหลุดออกมาโดยง่าย

การปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว

1. ใช้ทำเมล็ดพันธุ์ เมล็ดถั่วหรั่งควรมีความชื้นประมาณ 10-11 เปอร์เซ็นต์ สามารถเก็บไว้ในภาชนะบรรจุถ่ายเทอากาศได้ในสภาพห้องปกติ เก็บได้นาน 1 ปี โดยความงอกไม่ลดลง ถ้าหากเก็บไว้ในห้องปรับอากาศอุณหภูมิประมาณ 22 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 65 เปอร์เซ็นต์ สามารถเก็บได้นาน 6 ปี เมื่อนำมาตรวจสอบความงอกพบว่า มีความงอกเกินกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ เมล็ดถั่วหรั่งสด 100 กิโลกรัม เมื่อแห้งดีแล้วจะเหลือน้ำหนักประมาณ 30 กิโลกรัม และเมื่อกะเทาะเปลือกออกจะเหลือน้ำหนักเมล็ดประมาณ 20-21 กิโลกรัม

การลดความชื้น เกษตรกรใช้วิธีการผึ่งลมสลับผึ่งแดดใช้เวลา ประมาณ 12-20 วัน จนเมล็ดถั่วหรั่งแห้งพอสำหรับเก็บไว้ทำพันธุ์ แต่เมล็ดจะไม่ค่อยแข็งแรง และมีความงอกต่ำ ส่วนวิธีการลดความชื้นด้วยลมร้อนอุณหภูมิไม่เกิน 40 องศาเซลเซียส จะไม่กระทบต่อความงอกและความแข็งแรงของเมล็ด

2. การแปรรูป การนำไปบริโภค สามารถใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ คือ

- 1) ถั่วหรั่งต้ม เป็นการต้มใส่เกลือสำหรับกินเล่น เช่นเดียวกับถั่วลิสง ซึ่งส่วนใหญ่ผู้มักนิยมบริโภคแบบนี้
- 2) ถั่วหรั่งฝักอ่อน มีรสชาติหวานและกรอบใช้เป็นผักในผัดต่างๆได้
- 3) เมล็ดแห้ง ใช้คั่วทำแป้งเพื่อประกอบอาหารตามต้องการ

4) เมล็ดสดหรือแห้งต้มสุกแกะเปลือก ใช้ใส่อาหารคาวซึ่งปกติใช้เมล็ดถั่วลิสง หรือใช้ทำไส้ขนม

3.การแปรรูปอุตสาหกรรม ในลักษณะถั่วหรั่งต้มน้ำเกลือบรรจุกระป๋อง สำหรับใช้ในการประกอบอาหาร เช่นเดียวกับถั่วลิสงเตา หรือส่วนประกอบในอาหารกินเล่นหรืออาหารเพื่อ สุขภาพ

ไพโรจน์ สุวรรณจินดา (2552) กล่าวว่า การปลูกพืชในสวนยางพารา โดยระบุนวัตกรรมวิชาการเกษตรได้เร่งถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกพืชอายุสั้น ในสวนยางพาราใหม่ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ สงขลา สตูล นราธิวาส ปัตตานี และยะลา เนื่องจากต้นยางพาราที่ปลูกใหม่จะต้องใช้เวลาประมาณ 4-5 ปีจึงจะกรีดน้ำยางได้ เกษตรกรจำเป็นต้องมีรายได้จากพืชชนิดอื่นที่ปลูกเสริมทดแทน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า มีพืช 4 ชนิด คือ สับปะรด ถั่วลิสง ถั่วหรั่ง และข้าวโพดหวานลูกผสม กรณีถั่วหรั่งซึ่งเป็นพืชพื้นเมืองที่นิยมบริโภคในภาคใต้ กรมวิชาการเกษตรมีถั่วหรั่งพันธุ์ดี คือพันธุ์สงขลา1 ที่จะนำไปส่งเสริมให้เกษตรกรปลูก จะให้ผลผลิตสูง 600 กิโลกรัมต่อไร่ อายุการเก็บเกี่ยวเพียง 120 วัน และกำลังปรับปรุงพันธุ์ให้มีอายุเก็บเกี่ยวเหลือเพียง 85 วัน ซึ่งจะทำให้เกษตรกรปลูกได้ปีละ 3-4 ครั้ง จำหน่ายได้ในราคา 14-15 บาทต่อกิโลกรัม เกษตรกรจะมีรายได้ไม่น้อยกว่า 8,400 บาทต่อไร่ต่อครั้ง

ดวงจันทร์ เกรียงสุวรรณ (2541) กล่าวว่า “ ถั่วหรั่ง” มีถิ่นกำเนิดอยู่ในทวีป แอฟริกา บริเวณหมู่เกาะมาดากาสการ์และได้แพร่กระจายพันธุ์ไปยังทวีปอเมริกาใต้ และทวีปเอเชีย และผ่านเข้าสู่ชายแดนไทยภาคใต้ประมาณปี พ.ศ. 2474 ซึ่งต่อมาได้กระจายไปยังจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ และมีชื่อเรียกแตกต่างกัน เช่น จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส เรียกถั่วหรั่งว่า "กาแลโป" จังหวัดสงขลา ถั่วไทร ถั่วโอบ จังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ เรียก "ถั่วปิ่นหยี" จังหวัดพัทลุง สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช เรียกว่า ถั่วเม็ดเดียว หรือ ถั่วหรั่ง

ถั่วหรั่ง เป็นพืชที่นิยมปลูกแซมในสวนยางพารา สวนมะพร้าว และสวนไม้ผล เป็นพืชที่ปลูกง่าย เจริญเติบโตได้ในสภาพดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เช่นดินร่วนปนทราย เป็นพืชที่ทนแล้งได้ดี ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 500-600 กิโลกรัมต่อไร่ พันธุ์ที่นิยมปลูก คือ พันธุ์พื้นเมืองและขายเป็นฝักสดในตลาดท้องถิ่น ลักษณะของการติดฝักจะติดเป็นกระจุกบริเวณโคนต้น และง่ายต่อการเก็บเกี่ยว นอกจากนี้ก็มีพันธุ์ขนาดใหญ่ 1 ซึ่งเป็นพันธุ์ส่งเสริม เพราะสามารถเก็บเกี่ยวได้เมื่ออายุเพียงประมาณ 110-120 วัน ในขณะที่พันธุ์พื้นเมืองจะเก็บเกี่ยวได้เมื่ออายุ 140-170 วัน นอกจากนั้นยังทนทานต่อโรคและให้ผลผลิตสูงกว่าอีกด้วย ในการเตรียมดินปลูก ต้องมีการไถพรวนดินให้มีความร่วนซุย แล้วใช้จอบทำหลุมต้น ๆ (อาจจะใช้ไม้กระทุ้งดินให้เป็นหลุม หรือที่เกษตรกรเรียกว่า แทงสัก) จากนั้นจึงหยอดเมล็ดแล้วกลบดิน สำหรับระยะปลูกที่เหมาะสม คือ 60 X60 ซม. โดยปลูก 2 ต้นต่อหลุมในกรณีปลูกแซมยางพารา ควรจะปลูกในระหว่างแถวยางที่มีอายุไม่เกิน 3 ปี และปลูกให้ห่าง

จากโคนต้นยางพาราอย่างน้อย 1 เมตร เมื่อหยอดเมล็ดแล้ว ประมาณ 20 วัน เมล็ดจะงอก ในช่วงนี้ให้ใส่ปุ๋ยสูตร 12-14-12 หรือปุ๋ยสูตรเสมอ 15-15-15 ในอัตรา 30-50 กก. ต่อไร่

การเก็บเกี่ยวทำได้ง่ายมาก เพราะถั่วหรั่งจะแทงเข็มแล้วติดฝักในพืดดินต้น ๆ เท่านั้น ดังนั้นหากปลูกในบริเวณที่มีดินร่วนซุย ให้ใช้มือรวบต้นทั้งกอแล้วดึงถอนขึ้นมา ต้นจะถูกถอนขึ้นมา โดยมีฝักถั่วติดขึ้นมาเกือบทั้งหมด สำหรับฝักส่วนที่เหลือขาดอยู่ในดิน เพียงใช้เครื่องมือเขี่ยที่บริเวณผิวดินฝักถั่วก็จะติดขึ้นมาเก็บเกี่ยวได้หมด ฝักที่ติดอยู่กับขั้วใช้มือดึงเบา ๆ ก็จะหลุดออกมา

คุณสมบัติที่ดี คือ เป็นพืชที่ปลูกง่าย ทนทานต่อสภาพดินปลูกที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือไม่มีความอุดมสมบูรณ์ เช่น ดินทรายจัด นอกจากนี้ ยังสามารถนำมาปรับปรุงเป็นอาหารได้หลากหลายทั้งอาหารควา หวาน หรืออาหารว่างรับประทานเล่น และยังมีแนวโน้มที่จะสามารถปรับปรุงเป็นสูตรอาหารต่าง ๆ ได้ และยังมีคุณสมบัติที่ดีอีกประการหนึ่ง คือ เป็นพืชตระกูลถั่ว จึงสามารถที่จะบำรุงปรับปรุงคุณภาพดินได้ด้วย จากคุณสมบัติที่ดีดังกล่าว ในอนาคต "ถั่วหรั่ง" จึงน่าจะเป็นพืชเศรษฐกิจที่ท้องถิ่นของภาคใต้ที่น่าจับตามองอีกชนิดหนึ่ง

สำนักงานเกษตรอำเภอตะโหมด (2550) ระบุว่า ข้อมูลการเกษตรของ
อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง ประกอบด้วย

ที่ตั้งและขนาด อยู่ห่างจากอำเภอเมืองพัทลุง ประมาณ 45 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) เนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 264,2597 ตารางกิโลเมตร หรือ 165,163 ไร่ นับเป็นอำเภอที่มีเนื้อที่มากเป็นอันดับที่ 6 ของจังหวัดพัทลุง 1) ทิศเหนือ จดอำเภอบางแก้วและอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง 2) ทิศใต้ จดอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง 3) ทิศตะวันออก จดอำเภอบางแก้ว และอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง 4) ทิศตะวันตก จดอำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง

ลักษณะภูมิประเทศ ทิศตะวันตก เป็นภูเขาสูง มีความสลับซับซ้อนลาดต่ำลงมาทางทิศตะวันออก มีพื้นที่ราบ หรือลูกเนิน ร้อยละ 66.43 หรือประมาณ 175.54 ตารางกิโลเมตร เป็นภูเขา ร้อยละ 33.54 หรือประมาณ 88.72 ตารางกิโลเมตร

ลักษณะภูมิอากาศ มีลมมรสุม คือลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ โดยทั่วไปในปีหนึ่ง ๆ จะมีเพียง 2 ฤดู เท่านั้นคือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคม-กลางเดือนกันยายน และ ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกันยายน-กลางเดือนมีนาคม

เขตการปกครอง แบ่งออกเป็น 3 ตำบล 33 หมู่บ้าน 4 เทศบาล 1 องค์การบริหารส่วนตำบล

ประชากร ทั้งหมด 29,375 คน แยกเป็น ชาย 14,616 คน หญิง 14,759 คน

แรงงาน ประชากรและกำลังแรงงาน 26,616 คน ภาคเกษตรกรรม 9,020 คน นอกภาคเกษตรกรรม 17,590 คน

โครงการสร้างการผลิตทางการเกษตร ปี พ.ศ. 2550 พื้นที่ทั้งหมด 165,163 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตร 111,735 ไร่ ประกอบด้วย

1) ยางพารา	จำนวน 97,603 ไร่
2) ไม้ผล	จำนวน 7,289 ไร่
3) ไม้ยืนต้น	จำนวน 1,315 ไร่
4) ข้าวนาปี	จำนวน 1,635 ไร่
5) ข้าวนาปรัง	จำนวน 1,120 ไร่ (ข้าวนาปรังปลูกในพื้นที่เดียวกับข้าวนาปี)
6) พืชผัก	จำนวน 2,757 ไร่
7) ถั่วหรั่ง	จำนวน 875 ไร่
8) อื่น ๆ	จำนวน 469 ไร่

พื้นที่การปลูกถั่วหรั่ง ประกอบด้วย

1) ตำบลตะโหมด	จำนวน 283 ไร่
2) ตำบลคลองใหญ่	จำนวน 165 ไร่
3) ตำบลแม่ขรี	จำนวน 119 ไร่

สถานการณ์การใช้ที่ดิน จำแนกลักษณะการใช้ที่ดินออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ถือครองทางการเกษตร และพื้นที่ไม่ได้จำแนก สภาพการใช้ที่ดินในลักษณะดังกล่าว ในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมากจากอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ป่าไม้ลดลงอย่างรวดเร็ว เกิดจากการบุกรุกทำลายป่าเพื่อหาผลประโยชน์จากป่าเป็นที่ทำกิน เป็นที่มาของแหล่งรายได้ และเพื่อใช้สอยปลูก ที่อยู่อาศัย ส่วนพื้นที่ถือครองทางการเกษตรมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงไม่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับราคาผลิตผล สภาพดินฟ้าอากาศ และคุณภาพดินเป็นต้น ขณะที่การใช้ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม และธุรกิจการค้า ได้มีแนวโน้มสูงขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจที่เจริญเติบโตขึ้นมาตามลำดับ

สถาบันเกษตรกร

1. กลุ่มเกษตรกร 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทำนา/ทำสวน สมาชิก 1,469 คน และ กลุ่มเลี้ยงสัตว์ สมาชิก 30 คน
2. กลุ่มอาชีพ จำนวน 47 กลุ่ม สมาชิก 1,317 คน
3. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน 15 กลุ่ม สมาชิก 409 คน
4. วิสาหกิจชุมชน 21 แห่ง สมาชิก 651 คน

สาระและขั้นตอนการดำเนินการ

1. หลักการและเหตุผล

อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง เป็นอำเภอที่มีพื้นที่และประชากร ส่วนใหญ่อยู่ในภาคการเกษตร โดยเฉพาะการปลูกยางพารา มีพื้นที่ทั้งหมด 97,603 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 59.09 ของพื้นที่ทั้งหมด หรือ ร้อยละ 87.35 ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด ซึ่งจะเห็นได้ว่า ความสำคัญทางเศรษฐกิจสูงมาก สถานการณ์การผลิตยางพาราปัจจุบัน พื้นที่ทั้ง 3 ตำบล มีการปลูกยางพาราที่มีทุกช่วงอายุการเจริญเติบโต กล่าวคือ มีทั้งยางพาราที่อยู่ในช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิต ยางอ่อน ช่วงใกล้ตัดโค่นเพื่อปลูกใหม่ และช่วงการปลูกใหม่ หมุนเวียนในลักษณะอย่างนี้เสมอ ในช่วงที่มีการตัดโค่นเพื่อปลูกใหม่และระหว่างที่ปลูกใหม่ เกษตรกรจะขาดรายได้ จึงจำเป็นต้องเสริมสร้างอาชีพให้แก่เกษตรกร

จากการศึกษาข้อมูลทางวิชาการ เพื่อค้นหาชนิดพืชที่เหมาะสมในการปลูกเป็นรายได้เสริมในสวนยางพารา ซึ่งพบพืชที่เหมาะสม มี 4 ชนิด คือ สับปะรด ถั่วลิสง ถั่วหรั่ง และข้าวโพดหวานลูกผสม และจากข้อมูลการเกษตรของอำเภอตะโหมด เกษตรกรมีการปลูกถั่วหรั่งอยู่บ้างแล้ว จึงได้ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับถั่วหรั่ง พบว่า ซึ่งเป็นพืชพื้นเมืองที่นิยมบริโภคในจังหวัดพัทลุงและจังหวัดใกล้เคียง ผลผลิตและราคาสูง เกษตรกรสามารถมีรายได้ที่คุ้มค่า ดังนั้น จึงกำหนดดำเนินการ ส่งเสริมการปลูกถั่วหรั่ง (ถั่วป็นหีบ) เพื่อเพิ่มรายได้ ในอำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง ประจำปี พ.ศ. 2550

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อส่งเสริมความรู้การผลิตถั่วหรั่งที่เหมาะสม ให้เกษตรกรสามารถผลิตได้ผลผลิตมีคุณภาพ ปลอดภัยต่อการบริโภค

2.2 เพื่อสร้างส่งเสริมอาชีพ ลดปัญหาการว่างงาน และสร้างรายได้แก่เกษตรกรในพื้นที่อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง

3. เป้าหมายการดำเนินงาน

3.1 กลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย 6 กลุ่ม สมาชิก 165 ราย

3.2 พื้นที่ดำเนินการ 480 ไร่

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

4.1 รวบรวมข้อมูลจากศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรประจำตำบล สำนักงานเกษตรอำเภอตะโหมด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสอบถามข้อมูลเชิงลึกกับคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการฯ เกษตรกรผู้นำในท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูลการปลูก การดูแลรักษา ถั่วหรั่ง และสถานการณ์การผลิตในระดับพื้นที่ ทั้ง 3 ตำบล

4.2 ประชุมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรอำเภอตะโหมด จังหวัด พัทลุง กำหนดเป็นงานเชิงรุก มีรูปแบบการทำงานเป็นกลุ่ม กำหนดแนวทางให้เกษตรกรมีความรู้ในการผลิต มีการประสานงานตลาดเพื่อจำหน่ายผลผลิตและมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

4.3 ติดต่อประสานงานและประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรประจำตำบล ทั้ง 3 ตำบล เพื่อรับทราบและร่วมวางแผนการดำเนินงาน โดยให้ถือเป็นเป้าหมายการส่งเสริมการเกษตรของศูนย์บริการ ด้วย

4.4 ร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบตำบล ประชุมร่วมกับคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการฯ กำหนดเป้าหมายรายตำบล

4.5 ติดต่อประสานงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการสนับสนุนดำเนินการ

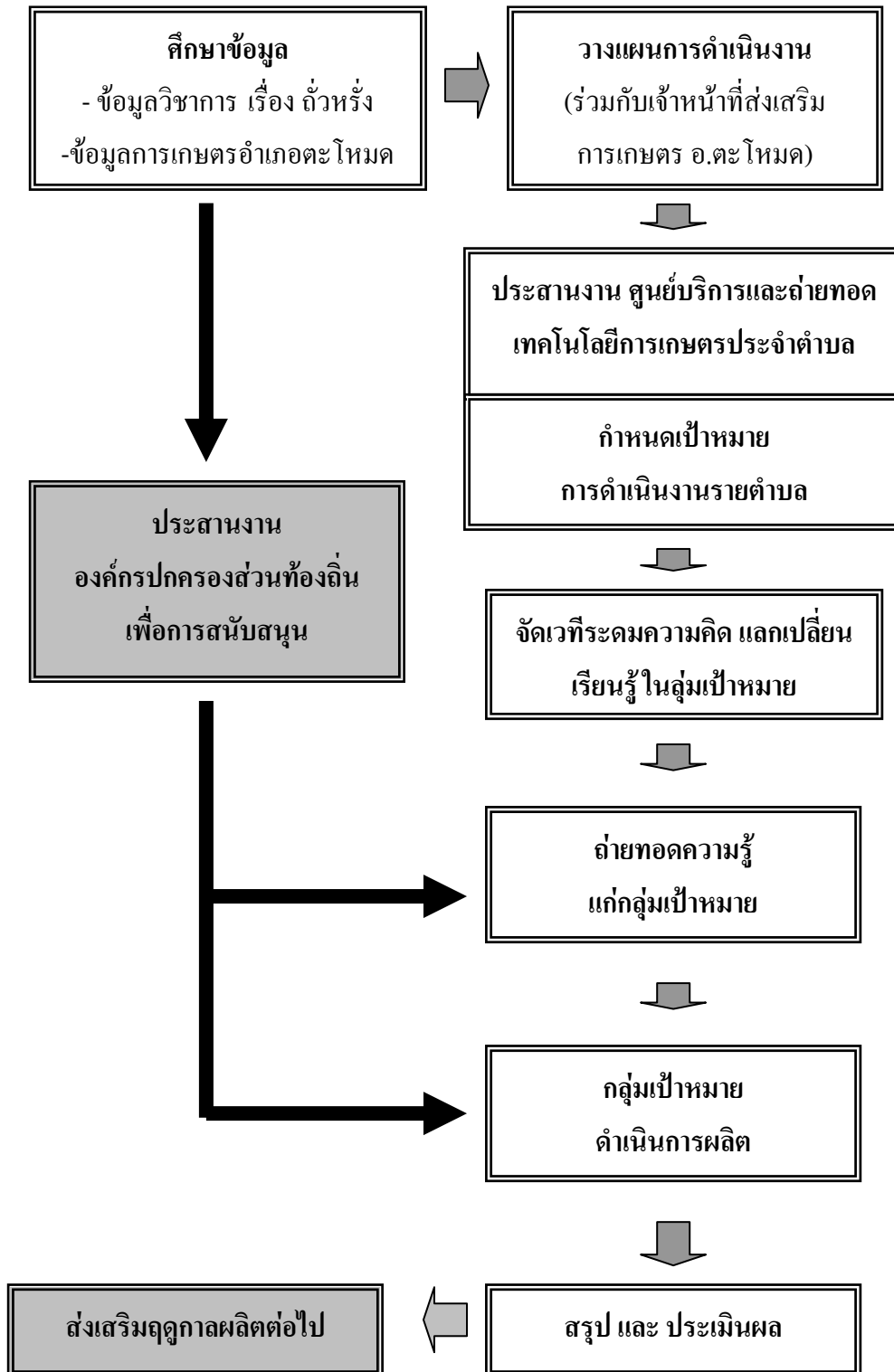
4.6 จัดเวทีระดมความคิดกับผู้นำและสมาชิกกลุ่มเป้าหมาย 6 กลุ่ม เพื่อวิเคราะห์ กำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงาน ให้สามารถจัดการผลผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

4.7 จัดเวทีถ่ายทอดความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง

4.8 ติดตามการดำเนินงาน แนะนำ แก้ไขปัญหาให้แก่เกษตรกร และจัดให้มีกิจกรรมสนับสนุนการจัดการผลผลิตและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4.9 สรุปและประเมินผลงาน

แผนผังการดำเนินการ

ความยุ่งยากในการดำเนินการ

1. ด้านความรู้การส่งเสริมการผลิต

1.1 ความรู้วิชาการ เรื่อง ถั่วหรั่ง โดยต้องศึกษารวบรวมข้อมูลความรู้ในการปลูก การดูแลรักษา การตลาด และการแปรรูป อย่างเพียงพอสำหรับแนะนำแก่เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากเป็นพืชใหม่ในพื้นที่

1.2 ความรู้สถานการณ์การเกษตรอำเภอตะโหมด เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกยางพาราเป็นหลัก พื้นที่ปลูกยางพาราใหม่ ไม่มีการใช้ประโยชน์ ต้องเปลี่ยนทัศนคติให้เกษตรกรได้ปลูก ถั่วหรั่งเพื่อปรับปรุงดิน ซึ่งต้องวางแผนและประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ถูกต้อง และเหมาะสม

2. ด้านการประสานงาน

2.1 การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องทำความเข้าใจและรับรู้ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ มีทักษะในบริหาร เพื่อให้ผู้ร่วมงานทำงานด้วยความเต็มใจ มุ่งประสิทธิภาพ

2.2 การประสานงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล โดยต้องศึกษาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการฯ ความพร้อมของแต่ละศูนย์บริการ มีความสามารถในการชักจูง โน้มน้าว อธิบายงานที่ดำเนินการได้อย่างถูกต้อง เข้าใจเพื่อให้คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการฯ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ดำเนินงาน

3. ด้านการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต แก่กลุ่มเป้าหมาย

3.1 การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ต้องใช้ทักษะในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล อย่างเป็นระบบ สามารถสร้างบรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ดี

3.2 การสร้างความเข้มแข็งในกลุ่มเป้าหมาย ต้องประสานเกษตรกร เจ้าหน้าที่ พ่อค้า เพื่อสร้างระบบการบริหารงานกลุ่มแบบมีส่วนร่วม มีอำนาจต่อรองราคากับพ่อค้า โดยมีกิจกรรมร่วมภายในกลุ่ม และเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง

ระยะเวลาการดำเนินการ

การจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน เรื่อง ส่งเสริมการปลูกถั่วหรั่ง (ถั่วป็นหยี) เพื่อเพิ่มรายได้ ในอำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง ปี 2550 ดังนี้

- วางแผนจัดทำผลงาน	มกราคม 2553
- เก็บรวบรวมข้อมูล	กุมภาพันธ์ 2553
- วิเคราะห์ข้อมูล	มีนาคม - เมษายน 2553
- จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน	มิถุนายน 2553

ผลสำเร็จของงาน

1.ผลสำเร็จเชิงปริมาณ

กลุ่มเป้าหมายส่งเสริมการปลูกถั่วหรั่ง จำนวน 6 กลุ่ม สมาชิก 165 คน พื้นที่ปลูก 480 ไร่ มีกิจกรรมการผลิตอย่างต่อเนื่อง มีการเรียนรู้กระบวนการกลุ่ม และได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต จำนวน 6 ครั้ง

2.ผลสำเร็จเชิงคุณภาพ

2.1 ฐานข้อมูลการผลิตถั่วหรั่งที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และใช้ประโยชน์ได้

2.2 สมาชิกกลุ่มเป้าหมายมีความสามารถในการผลิตถั่วหรั่ง มีรายได้เพิ่ม 165 ราย เฉลี่ยคนละ 35,000 บาท

2.3 เกษตรกรมีเมล็ดพันธุ์ที่ดีเก็บไว้เป็นพันธุ์ปลูกและขยายสู่เกษตรกรข้างเคียง

2.4 เป็นการปรับปรุงดินด้วยการเพิ่มธาตุไนโตรเจนในรูปแบบปุ๋ยพืชสดให้กับดิน ยางพาราที่ปลูกอายุ 1-3 ปี

การนำไปใช้ประโยชน์

การส่งเสริมการปลูกถั่วหรั่ง (ถั่วป็นหีบ) เพื่อเพิ่มรายได้ ในอำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง สามารถนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในงานส่งเสริมการเกษตร และการใช้ประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกษตรกร และบุคคลทั่วไป ดังนี้

1. การใช้ประโยชน์ในงานส่งเสริมการเกษตร

1.1 เป็นแบบอย่างของการกำหนดเป้าหมายปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 เป็นแบบอย่างของกระบวนการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ที่เริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูล การระดมความคิดเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง การประสานร่วมมือกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3 ได้ข้อมูลทางเลือกทางการเกษตร ซึ่งสามารถนำเสนอเกษตรกรเพื่อตัดสินใจเลือกประกอบกิจกรรมทางการเกษตร

1.5 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้ร่วมปฏิบัติงาน มีทักษะในการจัดเวทีเรียนรู้ การวางแผนการผลิต และนำไปปรับใช้กับกิจกรรมการผลิตทางการเกษตรด้านอื่นได้

2.การใช้ประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกษตรกร และบุคคลทั่วไป

2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำผลสำเร็จของโครงการ กำหนดเป็นแผนงานของตำบลสำหรับส่งเสริมอาชีพทางการเกษตร

2.2 เกษตรกรผู้ร่วมโครงการและเกษตรกรทั่วไป ได้เรียนรู้ผลตอบแทนการผลิตและ
 มั่นใจการผลิตในฤดูกาลผลิตต่อไป

2.3 นำไปเผยแพร่เป็นเอกสารเผยแพร่ให้ผู้สนใจ ได้นำเป็นแนวทางในการส่งเสริม
 การปลูกถั่วหรั่งและพืชตระกูลถั่วอื่น ๆ

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

จากการส่งเสริมการปลูกถั่วหรั่ง (ถั่วป่นหีบ) เพื่อเพิ่มรายได้ในอำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง
 พบปัญหาการดำเนินงานและเสนอแนะการแก้ไขปัญหา ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความรู้และประสบการณ์ไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะ ควรกำหนดระบบการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการเกษตรใน
 การเป็นผู้ชำนาญการในการผลิตพืช ให้มีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ และรวบรวม
 องค์ความรู้ทางการผลิตจากภูมิปัญญาเกษตรกรด้วย พร้อมทั้งจัดระบบจูงใจ สนับสนุนการปฏิบัติงาน
 ที่เหมาะสม สร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานที่ประสบความสำเร็จที่เป็นธรรมและต่อเนื่อง

2. เกษตรกรขาดความมั่นใจด้านการตลาด

ข้อเสนอแนะ ควรจัดให้มีคณะทำงานหรือผู้รับผิดชอบด้านการตลาดสร้างความ
 เข้มแข็งให้กับกลุ่มและเครือข่าย และการเชื่อมโยงการตลาด เพื่อสร้างความชัดเจนและมั่นใจในการ
 ขายผลผลิตได้ราคาดีมีตลาดแน่นอน

3. การประสานงานกับคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการฯ ยังไม่บูรณาการ ทำงานร่วมกัน
 ทำให้การจัดการผลผลิตและการจัดการด้านการตลาดถูกพ้อค่าการตลาดผลผลิต

ข้อเสนอแนะ ส่งเสริมให้มีการทำงานแบบบูรณาการร่วมกับคณะกรรมการ
 บริหารศูนย์บริการฯ มีการพัฒนาความรู้และความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง เพื่อการดำเนินการให้มีการ
 เชื่อมโยงการบริหารจัดการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ

ผู้ร่วมดำเนินงาน

1. นายสมหมาย แก้วมา	ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
2. นายพิฑูร จรูญรัตน์	ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
3. นางเพ็ญประภา จันทรงค์	ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
- จำนวน 3 คนๆ ละร้อยละ 5 โดยทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยรวบรวมข้อมูลและจัดเวทีประชาคม

ส่วนของงานที่ผู้เสนอเป็นผู้ปฏิบัติ

ผู้เสนอผลงานปฏิบัติงานคิดเป็น ร้อยละ 85 รับผิดชอบหลักประกอบด้วย

1. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
2. ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. วิเคราะห์บรรยายความรู้
4. จัดกระบวนการเรียนรู้ ในการวางแผนระดับอำเภอ/ศูนย์บริการฯ
5. ติดตามการดำเนินงาน
6. รวบรวมและรายงานผลการดำเนินงาน

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการเกษตร.2553. “การปลูกถั่วหรั่ง” ระบบข้อมูลทางวิชาการ .

แหล่งที่มา : <http://it.doa.go.th/vichakan/news.php> 26 พฤษภาคม 2553 .

ดวงจันทร์ เกียรติสุวรรณ.2541. “ถั่วหรั่ง” บทความรายการสาระความรู้ทางการเกษตร .

แหล่งที่มา : <http://natres.psu.ac.th/radio/radio> 26 พฤษภาคม 2553 .

ไพโรจน์ สุวรรณจินดา.2552. “แนะนำสวนยางใหม่ได้ปลูกพืช 4 ชนิด เกษตรกรันตีให้ผลตอบแทนคุ้ม”

หนังสือพิมพ์แนวหน้า แหล่งที่มา : <http://news.asp> 26 พฤษภาคม 2553 .

สำนักงานเกษตรอำเภอตะโหมด. 2550. บรรยายสรุปสำนักงานเกษตรอำเภอตะโหมด . (อัดสำเนา)

ขอรับรองว่าผลงานเรื่อง การส่งเสริมการปลูกถั่วหรั่ง (ถั่วป็นหยี) เพื่อเพิ่มรายได้ใน
อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง ดังกล่าวข้างต้น เป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นายวินัย ขวัญแก้ว)

...../...../.....

ขอรับรองว่าสัดส่วนหรือลักษณะงานในการดำเนินงานของผู้เสนอข้างต้น ถูกต้องตรงกับ
ความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นายสมหมาย แก้วมา)

ผู้ร่วมดำเนินการ

ลงชื่อ.....

(นายพิฑูร จรุงรัตน์)

ผู้ร่วมดำเนินการ

ลงชื่อ.....

(นางเพ็ญประภา จันทร์คง)

ผู้ร่วมดำเนินการ

ได้ตรวจสอบแล้ว ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุก
ประการ

ลงชื่อ.....

(นายศักดิ์ชัย ไชยเชื้อ)

ตำแหน่ง นายอำเภอตะโหมด

...../...../.....

(ผู้บังคับบัญชาที่ควบคุมการดำเนินงาน)

ลงชื่อ.....

(นายสุรศักดิ์ สุวรรณวงศ์)

เกษตรจังหวัดพัทลุง

...../...../.....